

A n e t r æ e t

Nr.4 / nov. 2018

ISSN: 1603 – 0281

Foreningens bornholmer-tur 2018
forløb lørdag den 25. august,
hvor der blev tid til et smukt familie-portræt
inden frokostpausen ved Hammersøen.

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening

Indhold

Sommerudflugten.....	3
Nye medlemmer	5
Foreningens harddisk.....	5
En usædvanlig udvandrer.....	5
Tip til nye medlemmer.....	7
Mindestenene i Sct. Ols.....	8
Politidokumenter fra 1870 - 71.....	10
Kender du ham?.....	16
Nyt fra Fotogruppen.....	16
Kender du dem?.....	17
Boganmeldelse.....	17
Nye klubtrøjer.....	18
Konkurrencen.....	19

Kære medlemmer!

Så er bogen "**Den gotiske skrift**" endelig klar, se en omtale af bogen sidst i dette blad. Derfor afholder foreningen i samarbejde med Bornholms Ø-Arkiv, en reception på Ø-Arkivet onsdag den 21. nov. 2018 kl. 13. hvor i kan møde forfatteren Camilla Luise Dahl, der har udarbejdet bogen i samarbejde med BSLF. Det vil være muligt at købe bogen og få den signeret af Camilla på dagen.

Formand Hans Ressel

Dato	Program – Husk at sætte kryds i din kalender
Lørdag 8/12 kl. 14 – 17	Foredrag om 191 øjeblikke i Gudhjems historie. Derefter Julehygge.
Lørdag 19/1 kl. 14 – 17	Forbrydelser og straf – Slægtsforskning m. udgangspunkt i tingbøgerne.
Lørdag 16/2 kl. 14 – 17	Det danske straffesystem gennem 200 år, livstid med pisk og lænker.
Søndag 24/3 kl. 14 – 17	Generalforsamling og foredraget: 5 forbrydere fra Klemensker.

Sommerudflugten

Af Jens Aagesen.

Årets bornholmer bustur, 25. august
Vi startede som sædvanlig uden for Ø-arkivet, hvor vi denne gang blev hentet af en splinter ny bus kørt af Lauge. Det viste sig at bussen var en demo-bus, som busselskabet havde fået på prøve. Derfor var den også helt hvid, uden den mindste reklame.

Hans Vindahl var igen lokket til at guide os rundt til den helt uforudsigelige tur rundt i det bornholmske landskab. Og selv om Hans ikke kender ruten i forvejen, er han en god fortæller, godt hjemme i stoffet og selv om vi ikke altid er helt enige med ham, er det ikke fordi han er påståelig, ”men når man nu altid har ret!”

Kullatippin

Turen gik denne gang ned om havnen, hvor der blev sagt farvel til de gamle og goddag til de nye færger, der øvede sig dernede.

Ud ad Haslevej gik det, videre ud ad Nordskoven, hvor vi lige fik en kort historie om kampen mellem Jespersen, der plantede skov i stedet for marehalm for at holde på kampen mod sandstormen. Og specielt hvordan han fik børnene til at sprede kirsebærstene. *(her strøget af censureret)*

Vi endte ude på ”Kullatippin”, hvor det golde landskab er præget af de

mange læs ler, der blev kørt fra Rubinsøen ud til havet. Der står stadig et par tipvogne ved siden af en informationstavle om arbejdet, der sluttede lige efter krigen.

Øverste etage på Sct. Oles

Næste stop var Ols Kirke, hvor vi for en 10'er i bussen kunne entre de tre stoklag i kirken. Interessant at se, hvordan bjælkelaget øverst oppe, viser spor af den oprindelige byggestil.

Mindestene

På kirkegården blev vi blandt andet gjort opmærksom på et gravsted med tre stene og en glasplade. Det er et minde om en frygtelig historie, hvor en fisker under krigen havde fået en mine i trawlet, taget den hjem til Tejn havn, hvor den ved et uheld sprængte

og dræbte tre drenge og den enes far, der efterlod sig kone og ni børn.

Læs mere andet sted i bladet.

Besøgscenter.

Vi tog så turen til det nye Hammershus Besøgscenter, hvor vi kunne slippe for P-afgift, da vi jo kom i bus.

Man undres over at begivenhederne om befrielsen 1658 med Jens Kofoed og Poul Anker helt er udeladt, hvorimod Leonora Christina Ulfeldt nok bliver vendt lidt rigeligt. Også slaget i Ugleenge bliver beskrevet, selv om det vel ikke umiddelbart har noget med Hammershus at gøre.

Vores medbragte mad blev indtaget i smukt solskin ved Hammersøen. Nogle valgte dog at sidde i skyggen af det store shelter-anlæg deroppe.

På musesti

Hans guidede i bedste humør bussen videre mod Almindingen, selv om flere forsøgte at ødelægge Hans' vittigheder. Han er nu selv ude om det.

Men vi endte ved Musestien i Almindingen, hvor Conny Ogareck fortalte om den 350 m lange anlagte sti med

udskårne dyr som musen kunne frygte.

Hareløkkerne er ikke kaldt op efter dyret, men en skovfoged, der hed Jørgen Hansen Hare, og fik området tildelt som tak for vel udført arbejde.

Boderne

Så kom vi til dagens store spørgsmål. Hvor havde Fie tænkt sig vi skulle nyde eftermiddagskaffen.

Efter utallige gætterier, drejede vi ned ved Rosengården, men fortsatte ned mod Boderne, hvor vi kunne nyde en lækker kringle og et stykke lagkage i den hyggelige strandrestaurant. Selv om vejret var til det, var der ingen der skulle ned at bade.

Hjem i solskin

Vi kom også hjem i fint solskinsvejr, men et par timer efter væltede regnen ned.

Dagen efter fik vi tordenbyger med 12 mm regn, så dagen var rigtig valgt. Så tak til Fie, Hans, Lauge og vejret for en rigtig god tur.

Frokosten blev nydt i lækkert solskinsvejr

Nye medlemmer

Af Fie Ellebye

Bestyrelsen havde igen i år, inviteret nye medlemmer til et velkomstmøde, denne gang den 29. september kl. 10. Formanden Hans Ressel startede med at byde velkommen til de fremmødte, og derefter præsenterede vi i bestyrelsen os.

Efter præsentationen fik de en information om hvilke aktiviteter der er i foreningen, om harddisken og til sidst en rundvisning i Ø-arkivet, for at vise hvad man kan finde der.

Vi, i bestyrelsen, synes det er dejligt at hilse på de nye medlemmer på den måde, og det håber vi jo også at de synes.

Foreningens Harddisk

Af Fie Ellebye

Den 29. september kl. 13 var der 25 medlemmer i salen og 8-10 stk. på nettet, for at høre Hans Ressel fortælle om, hvad der ligger på vores harddisk.

Man skal have "Access" programmet for at få det optimale ud af Slægtssøgningen.

Der ligger mange andre databaser man kan søge i der.

Det var en rigtig god gennemgang og selv en "garvet" en som mig, lærte noget nyt.

James Frederik Oiesens eventyrlige liv og karriere

Jakob Seerup - Bornholms Museum

En usædvanlig udvandrer

Af Fie Ellebye

Den 6. oktober 2018 havde vi besøg af Jacob Seerup, ansat som inspektør på Bornholms Museum fra januar 2018, og han har sat sig ind i rønnebrengen James Frederik Oiesen usædvanlige liv.

Jacob Seerup startede med at fortælle at James Frederik Oiesen døbenavn var Janus Frederik Øjdsen, født 17. oktober 1857 i Rønne.

Han udvandrede som ganske ung til Pennsylvania, USA i 1870 bare 13 år gammel og med en ganske almindelig basisskolegang. I USA arbejdede han hos læger eller apotekere.

Videre til Kina

Hans morbror kaptajn Møller sejlede for Kinas toldvæsen i 1863-1878, og det er ham, der fik James til at tage til Kina i 1876. Allerede i 1877 blev han

toldassistent i forskellige byer her indtil 1889.

Fra 1889-1918 var han toldkommissær både i Kina og Korea.

1918-1919 blev han sekretær for toldvæsenets statistiske bureau. Højere kunne han ikke komme i systemet.

Han var Ridder af Dannebrog, dansk ambassadør i Kina og mestrede 20 sprog.

Kone, syv børn og det løse

Han blev gift med i 1886 med en kinesisk dame og fik 7 børn, men kun 4 overlevede. Men ved siden af, adopterede de 7 kinesiske børn.

James Oiesen kom til Bornholm hvert 5. år, for det var meget vigtigt for ham at holde kontakten til familien.

I 1904 forærede han Kina-effekter til Bornholms Museum. Så som modeller af både og 2 madarindragter. En kvindedragt og en mandedragt.

Men museet havde sat dragterne på de forkerte dukker, og det blev først opdaget efter 110 år da Jacob Seerup kom til.

I 1928 var James Oiesen på et kort ophold i Rønne og tog derefter til København. Der døde han den 4. september 1928 og er begravet på Vestre Kirkegård.

Jacob Seerup har kontakt til et barnebarn i USA, som han håber at kunne besøge i nærmeste fremtid, da hun har mange dokumenter fra James.

Er der nogle der ligger inde med flere oplysninger, er Jacob meget interesseret i at høre om det.

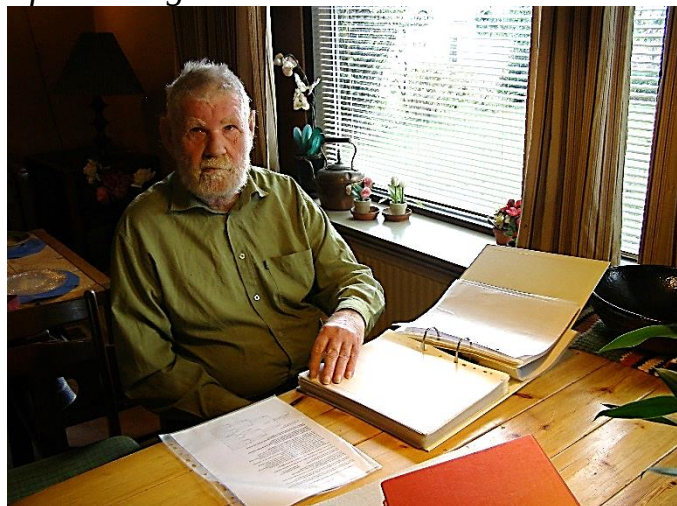
Det var et rigtigt godt og interessant foredrag, som der kunne fortælles meget mere fra.

26 medlemmer og 4 online fulgte foredraget.

P.S. Har man nogle i slægten der har arbejdet i Kina, kan man evt. finde dem på Chinesa Maritime Customs Projekt. Der er 200 danskere, der står på den liste.

Tip til nye medlemmer

Af Jens Aagesen

Bent Jensen, Aakirkeby har slægtsforskning i mange år. Han har computer, men arbejder ikke på nettet.

Han arbejder ud fra foreningens harddisk og en gang imellem i arkivalierne på Ø-arkivet.

Her giver han nogle af sine erfaringer videre, specielt til nye slægtsforskere, der vil i gang:

Hvordan kommer man i gang

Personligt startede det med, at jeg fandt mine forældres fotoalbum med billeder tilbage fra 1889 og blev nysgerrig om slægten. Det blev i første omgang til et album, som brugtes til dåbsgave.

Jeg startede uden den mindste viden om, hvordan det skulle gribes an, og lavede samtlige dumheder.

Der blev søgt ude på biblioteket, men det blev uden en rigtig plan. Der blev begået alle mulige fejl, spild af tid og forvirring pga. manglende overskuelighed. Det koster, når der mangler systematik!

Regneark.

Derfor oprettede jeg et skema i Regneark. De kan deles med næsten alle.

Hvad ikke alle færdige programmer kan. Skemaet bygger på nummerering efter generationer. Der laves et faneblad for hvert nummer. Skemaet kan gentages for de næste generationer.

Ekstern box

Da jeg ikke er på nettet, købte jeg foreningens eksterne boks, som tilsluttes computeren.

Her er utrolig mange forskellige filer, og ikke alle er nødvendige til "skelettet" i Regnearket, men de vigtigste er:

- Kirkebogen

Den giver en mængde oplysninger, men kan være svær at tyde, specielt ældre.

Der findes på Ø-arkivet en renskrift fra deres start op til 1812 fordelt på sogne og kirkehandling, ligeledes en renskrift over fødte fra 1823 til 1890. Her er tilføjet dødsdatoer på flere. Der står også, hvem fadderne er, familie, naboer eller i bedre kredse spidserne.

- Folketællinger

De kan ikke undværes. De giver et indblik i familiens udvikling fra 1845.

Tro ikke altid, at navne og aldre på personer er helt rigtige.

Der står ligeledes erhverv, hvilket distrikt, samtidig om de har en gård eller udstykning fra en gård. De betegnes som grund, parcel eller fortov.

- Skifteretten

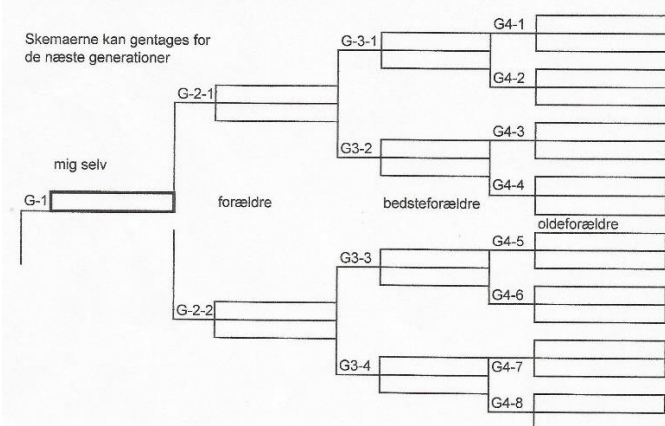
Er opdateret til 1850 og giver et overblik over familien på det tidspunkt. Her kan søges på skifte efter afdøde, søskende, arvings ægtefælle og børn. Det kan oplyse meget.

- Gårdregisteret

De fleste kommer fra en gård, men der var kun en der arvede den.

- Bornholms gårde

Er en historisk beskrivelse af selvejende og vornede gårde. Her er også kort over, hvor forskellige gårde er beliggende. Dette er nok til at få "skelettet" på plads.

Gode råd:

- Husk ingen løse lapper, men sæt dem ind, hvor du kan finde dem igen.
- Benyt de mange slægtstavler der er til rådighed.
- Spørg på Ø-arkivet, de hjælper gerne.
- Er du i tvivl, så notér det ned, du finder måske svaret tilfældigt senere.
- Hver ikke bange for at dumme dig, det gør vi alle.

Mindestenene på Sct. Ols

Af Jens Aagesen

På vores sommerudflugt var en af de steder vi besøgte Sct. Ols Kirke, hvor vi blev gjort opmærksom på et specielt gravsted. Et fællesgravsted med tre stene. Jeg har prøvet at kigge nærmere på historien bagved.

Onsdag den 5. november 1941 var to unge drenge fra Tejn, Carlo Larsen (16 år) og Ejnar Christensen (14 år) taget med Ejnars far, Julius Christensen, ud at fiske.

Julius havde købt båden "Giffen" sammen med Emil Munch, og han var nu med de to drenge i farvandet ud for Rø, da de pludselig fik en metalgenstand på en meter i nettet.

Det viste sig at være en sprængmine som de tog med hjem til Tejn sammen med resten af fangsten.

Om eftermiddagen klokken 13.45 lød der et kæmpe brag på Tejn havn. De to unge havde villet se nærmere på minen, der så pludselig eksploderede. Folk på havnen strømmede til og fandt de to drenge voldsomt tilredte. Også

faderen Julius Christensen, der havde arbejdet i den anden ende af båden, var blevet ramt og blødte voldsomt fra underlivet.

Ambulance og lastbil

Zonens ambulance blev tilkaldt og kørte Julius til Amtssygehuset, mens de to drenge blev lagt på en lastbil og kørt til det nærliggende Allinge sygehus, sammen med den tilkaldte dr. Borch fra Allinge.

Carlo havde mistet begge ben og det ene øje og døde kort efter ankomsten til sygehuset. Også begge Ejnars ben var revet af og med store læsionerne i ansigtet syntes også hans tilstand håbløs og han dør sidst på eftermiddagen.

Ny dødsannonce

Fredag den 7. november er der en dødsannonce over Ejnar, fra Julius og konen Emma, der tilsammen havde 10 børn.

Men dagen efter dør også Julius af sine læsioner i underlivet, og der må en ny dødsannonce, til hvor han nu står sammen med sønnen til en begravelse tirsdag den 11. nov.

Også vennen Carlo Larsen, søn af vognmand Ludvig Larsen bliver begravet den dag.

Det blev et stort tilløbsstykke med mange offentlige deltagere og folk fra hele øen, der ikke alene fyldte den lille Sct. Ols Kirke op, men også store dele af kirkegården uden for.

Tilbage til onsdag den 5. november, hvor fisker Alfred Petersens søn Aage Petersen, var sporløst forsvundet efter at han havde sagt han ville op i skoven for at skære nogle stokke til afmærkning af fiskeredskaber.

Da han ikke kom hjem i løbet af aftenen, blev familien urolige og kontaktede politiet. Da det er ved at være mørkt, bliver Zonen tilkaldt for med projektører at belyse området omkring havnen.

Og snart fandt man Aage, på bunden, der hvor den minesprængte båd havde ligget. Han var faktisk mere tilredt end de andre, og må være dræbt på stedet. Aage blev begravet allerede søndag den 9. november, altså to dage før de andre. Også her var kirken fyldt godt op.

Ulykken rystede alle indbyggere i Tejn, der sammen med de efterladte skiftevis havde oplevet chok, frygt, håb og en slutning der for alle endte på værst tænkelige måde. Tilbage på kirkegården står nu mindepladen med de fire i glas, omgivet af deres gravsten og grave.

Politidokumenter 1870-71

Jørn Kjøller har været i politidokumenterne, hvor vi følger et søforhør efter en stranding ved Christians Ø.

Det er dog noget svært for de strandede at få ret, når påstand står mod påstand, men døm selv. (red)

Af Jørn Kjøller

Bornholms Øster Herred

Politidokumenter 1870-1871

1. brev

Bornholms Amthuus

Rønne, den 31te December 1870

Ifølge en af Føreren for den paa Christiansø Østerskjær strandede engelske Skonnert Isabelle samt af hele hans Mandskab afgivne Søforklaring saae de Natten imellem den 24de og 25de d. M: Kl. 11 $\frac{3}{4}$ et klart fast Fyr Vest til Nord og vedblive at see det indtil Kl. 3, da de fandt det i Vestsydvest.

Et Blinkfyr var intetsteds at see, uagtet der blev holdt Udkig derefter.

Klokken 3 blev det faste Fyr usynligt og Kl. 4 $\frac{3}{4}$ strandede Skibet.

Det Capitainens fulde Overbeviisning at det af ham sete Fyr ikke kan have været noget andet end Christiansø Fyr som altsaa dengang ikke havde gaaet rundt men viist et fast klart Lys i en vis Retning, og intet Lys i andre Retninger.

Da det for det Offentlige er af Interesse at erfare, om denne Paastand af

den engelske Capitain er rigtig, og om altsaa en grov Feil er begaaet af Fyrpasseren paa Christiansø, eller ikke, skulde jeg efter derom telegrafisk at have forhandlet med Marineministriet tjenstlig anmode dem om at optage et Forhør over de Søfolk og Fiskere i Svaneke og Omegn, som den paagjældende Nat vare ude, samt over Nattevagten ved Svaneke Havn til Oplysning om Christiansø Fyr i bemeldte Nat fra Kl. 11 $\frac{3}{4}$ til Kl. 3 har blinket eller ikke.

Derefter maatte der optages Forhør paa Christiansø saavelsom Fyrpasseren som over de Beboere af Øen, der kunne have nogen Kundskab om, hvorledes Fyret har viist sig i de omhandlede Timer, ligesom ogsaa om Fyret tidligere vides at have staaet stille om Natten.

Af de herefter optagne Forhør bedes en Udskrift dernest behagelig tilstillet mig.

E. Vedel

Fremlagt inden Svaneke og Østerherreds Politiret den 3. Februar 1871

Til Hr By- og Herredsfoged Grønlund

2. brev

Bornh. Amthuus

Rønne, den 5te Januar 1871

I Forbindelse med min Skrivelse af 31te f. M. har jeg ikke villet forbigaa at eftersende en Afskrift af den Søforklaring, der er afgivet af Besætningen

paa det den 25de s. M. ved Christiansø strandede engelske Skib Isabella.

E. Vedel

Til Hr By- og Herredsfoged Grønlund

3. brev

Britisk Vice Consulat Rønne paa Bornholm. I Aaret 1870 den 29^d December mødte personlig for mig undertegnede Hds britiske Mæjestæts ViceConsul i Rønne paa Bornholm.

James Todd Nicolson – skibsfører

Thomas Georg Pickering – Styrmand

Henry Mannall – Matros og Kok

Charles Landale – Matros

af det britiske Skib eller Fartøj kaldet, Isabella; official N° 52,505 af Inverness, drægtig 146 Tons,

Skibsfører forlangte sin Protest indført, som var noteret den 27^d dennes.

Skibets Journal var tabt og erklærede dig, en for en, tilbørlig og høitideligt og sagde at være sandt, følgende:

At de, disse tilstedeværende og den øvrige Deel af Mandskabet af nævnte Skib, satte Seil og seilede fra Danzig med Skibet den 22^d Decbr. d. A.

Skibet var ladet med Hvede og bestemt til Leith.

Skibet var tæt, fast og stærkt, vel bemandet og udrøstet med Proviant etc, samt i enhver Henseende skikket til at udføre den bestemte Reise.

Ved Reisens Begyndelse var Vinden S.O. til S.S.O. frisk Vind og frost Veir, om Middagen tykt og disigt, styrende N.O. t O., den 23^d Decbr.

Kl 2^t Efmd forandrede Coursen til Nord, vinden S.O. stedse disigt, havde alle Seil til.

Om Midnat forandrede Coursen til N.W. t W., vinden S.O., sendte Folk tilveirs for at see om de kunde se Ris-høftFyr, men kunde intet see, holdte Patent Loggen gaaende, Vinden flau med stærk Frost, Pumperne bleve nøiagtigt passet, Skibet trak ikke Vand.

Den 24^d Decbr. Vinden O t S flau og skyefuld med stærk Frost,

Kl 4^t Morgen halsede, vinden S.O.,

Kl 8^t Morgen flau Vind disigt Luft,

Kl 9^t Fmd. Sneebyger fra N.N.O. (tog) gjorde fast Raaseil,

Kl 10^t Stille og skyefuldt, hev Lod og fandt 40 favne vand, Lodskuddet var blød Mudder.

Om Middagen tykt med Snee, Stille og disigt, Pumperne nøiagtigt passet.

Den 25^d Decbr. Kl 2^t Efmd. flauet og skyefuldt, Vinden SW til WSV, halede patent Loggen ind, og fandt at den seilede Distance var 19 ^m; Vinden S.W. styrende N.W. holdte god Udkig, Styrmands Vagt paa Dækket.

Tog et Reeb i Mesanen gjorde fast Bramseil og store Gaffeltopseil,

Kl 11^T 45^m Midnat, Styrmand underrettede Captⁿ. om, at han saa en klar fast Fyr paa luv Boug, som havdes i W t N.

Om Midnat frisk Vind og skyefuldt, vinden S.S.W. tog et reeb i Storseil, forandrede Coursen til W. t N., stedse saa den faste Fyr paa den luv eller bagbords Boug, om Midnat kom Captⁿ paa Dækket, gik op paa Fokkeraaen, men kunde intet see undtagen den faste Fyr paa luv eller Bagbords Boug.

Captⁿ saa nævnte Fyr fra Midnat til Kl 3^T Morgen, stedse en fast Fyr,

Kl 1^T 30^m Morgen sendte en Mand tilveirs for at overbevise sig om der ikke var en Blinkfyr at see i Læe eller noget Sted i Horizonten, men han varskoede at han Intet kunde see med Undtagelse af den faste Fyr paa luv Boug.

Captⁿ var tilveirs forskellige Gange, men kunde Intet see uden den faste Fyr paa den luv Boug, og sagde at det var Bornholm, da det var et fast Fyr; Kl 3^T Morgen tog et Reeb i Topseil og Skonnertseil, den faste Fyr peiltes i W.S.W. gisset Afstand omtrent 8^m, vendte S.O. over,

Kl 3^T 45^m Morgen stærke Sneebyger, kunde ikke see Fyret,

Kl 4^T Morgen vendte N.W. over styrede N.W.,

Kl 4^T 45^m Morgen tørnede Skibet haardt mod Grunden, saa Klipperne i læe. Halede ned Forseilene, men Skibet stødte stedse haardt og fandt Da at Skibet havde stødt Hul i Bunden, Captⁿ gave Ordre til at sætte Storbaa-den ud saa hurtigt, som det var muligt, gik ind i Kahytten og fandt at Skibet fyldtes meget stærkt med vand, kom paa Dækket, Storbaa-den var under Hækken og Mandskabet i den, gik ned i Kahytten igien og var i Vand til midt paa Livet for at faa Skibets Papir, men der var for meget Vand saa han maatte forlade Kahytten uden Skibets Papir og kom over Hækken ned i Baaden. Ingen af Mandskabet fik noget Tøi bjerget,

Kl 6^T Morgen kom klar af Skibet og roede Baaden imod Land, men kunde ingen Plads finde hvor man kunde land-sætte, roede Baaden tilsøes igien, Kl 7^T 30^m M roede ind i en Vig og landede omtrent Kl 8^t, alle Folkene meget forfrosene og en Mand med Koldbrand. Saa Baade fra Land roe ud til Skibet, roede derfor ud igien til Skibet, men kunde ikke komme ombord da der var formegen Søe og gik derfor iland igien.

Indvaanerne iland underrettede Captⁿ at Skibet var iland paa et Klipperev liggende S.O. for Christiansø, Captⁿ vilde

ei troe sligt, da han hele tiden havde seet et Fastfyr i stedet- for et Blinkfyr.

Kl 11^T Fmd. brak Stormasten en ca 6 Fod under Salingen og tog Storstangen overbord med,

Kl 3^T Efmd. forsøgte at komme til Skibet, men kunde ei komme ombord, da der var for svær Søe og Skibet fuldt af Vand.

Kl 10^T Efmd. kom iland igien, frisk sydelig Vind og tykt med Snee. Hvorfor da, de nævnte tilstedværende har iværksat nærværende Protest.

1. Rapport

Christiansø, den 5te Januar 1871

Efter dertil given Ordre af Politimesteren for Christiansø, Borgmester, By- og Herredsfoged Grønlund i Svaneke, indfandt jeg mig paa Christiansø ovennævnte Dag for at indhente nærmere Oplysninger i Anledning af en til Bornholms Amthus indgiven Besværing fra James Nicolson der med sit Skib, Skonnerten Isabella af Findhorn, paa en Reise fra Danzig til Leith med en Ladning Hvede og Vikker, forliste paa Christiansø Natten mellem den 24de og 25de December f. A., hvilken Besværing gaaer ud paa, at Christiansø Blinkfyr bemeldte Nat skal have staaet stille.

Først fremstod for Rapporten fhv. Skibsfører P. A. Petersen, Forvalter paa Øen, og forklarede: Han har i Egenskab af Forvalter at have Tilsyn med Fyret, hvilket han ogsaa udfører ved at han, foruden Overtagelsen af en Vagt, til ubestemte Tider om Natten indfinder sig paa Fyrtaarnet for at efterse om Alt er i Orden.

Den 24de December f. A. tændtes Fyret Kl 3, 45^m, fra denne Tid til Kl 7, ^{56m} havde J. Albertsen Fyrvagt, han afløstes da af Humble, der fungerede i stedet for Komparenten, som da skulde have Vagt, men var upasselig; Humble havde Vagt til Kl 12 Midnat, da han afløstes af fornævnte J. Albertsen, som havde Vagt til Kl 4, ^{14m}, fra hvilken Tid og indtil Solens Opgang, da Fyret slikkedes, Humble igien havde Vagt for Komparenten.

Kl 10 a' 11 om Aftenen var Komparenten Selv paa Fyret og da var Alt i Orden, men han var paa Grund af Upasselighed ikke senere paa Fyret bemeldte Nat.

Foruden Forvagterne, hvis Længde og Tid rette sig efter Nætternes Længde, er ogsaa anordnet Lodsragt i 24 Timer ad Gangen, som begynder hver Morgen Kl 8 og varer til næste Dag paa samme Tid, og denne Vagt udførtes bemeldte Nat af Lods Anders Pedersen.

Det er Lodsvagtens Pligt at føre en saakaldet Vagtjournal. Fyret gaar ved Uhrværk, og uagtet det kan gaae længere, trækkes det op ved hvert Vagtskifte, ved hvilke Leiligheder Fyret staaer stille i nogle Sekunder.

Værket eller Mekanismen er i en Stue, hvor der er Kakkellovn, og Stuen opvarmes med mindst 12^{grd} Reamur, hvorved Smørelsen umulig kan fryse. Det øverste Loft over Fyrblussene bestaae af Bræder, der ere malede med hvidgraa Farve.

Komparenten paastaar paa det bestemteste, at Fyret bemeldte Nat har gaaet sin bestemte Gang, og ikke staaet stille uden i nogle Sekunder ved Optrækninger.

Fyret har heller ikke staae stille, thi i saa Fald vil Loftet over Blussene forbrænde eller i alt fald forkulle, hvilket, hvis Saadant skulde ske, snart vilde blive opdaget.

Fyret har altid gaaet sin regelmæssige Gang i Komparentens Funktionstid her paa Øen.

J. Albertsen og Humble, som anførte nat havde Fyrvagt, saavel som Lods Anders Pedersen ere meget paalidelige Folk.

Der er en Stol i det Kammer hvor Mekanismen er og udenfor en liden Bænk og et Bord, men alt dette afgiver en meget ubekvem Plads, hvis Nogen

vilde sove, og at sove er ogsaa umuligt, da det i Stuen vilde være for varmt og udenfor paa denne Aarstid for koldt.

Derefter fremstod Snedker J. Albertsen, der er ansat Fyroppasser paa Christiansø.

Han forklarede: Han havde Fyrvagt Natten før 1ste Juledag f. A. først fra Kl 3⁴⁵ til 7⁵⁶, og fra Kl 12 til 4¹⁴, i denne Tid var han uafbrudt ved Fyret, og dette brændte hele Tiden som det skulde, og han paastaar saaledes, at Fyret i den anførte Tid aldeles ikke har staaet stille uden ved Optrækninger, der skete ved Vagtskifterne, men gaaet sin reglementerede Gang. Veiret var paa Fornatten sigtbar, men under sidste Vagt usigtbar, og tillige Snetykke.

Fyret drives ved Uhrværk, og det kan vel hænde sig, at Værket ikke til enhver Tid gaaer ens, men i saa Fald forandres og rettes den paa Værket værende Regulator, der bestaar af 4 Jernvinger, og kan skydes ind, naar Værket gaar for langsomt, og trækkes ud, naar det gaaer for hurtigt, og en saadan Ændring kan til enhver Tid med Lethed foretages.

– Der sætter sig selvfølgelig i Frost og Sneveir Is og Sne paa Fyrvinduerne, men dette tørres saa ofte det kan lade sig gjøre, af med Lage, men der bliver

desuagtet nogen Dunkelhed tilbage paa Ruderne, og dette kan faae til følge, at Blus Kand ikke vise sig saa klare som ellers.

Værkets Regulator er ikke forandret i de sidste 2 Maaneder, og Fyret har aldrig staaet stille i under Komparens Funktionstid, nemlig i de sidste 10 Maaneder.

– Denne Forklaring vil han beedige naar forlanges.

Fremstod derefter V. Humble, der er Kapt. Forvalter Petersens private Assistent, som forklarede, at han natten imellem 24 og 25de f. M. havde Vagt ved Fyret i Tiden fra Kl 7⁵⁶ til 12 og fra Kl 4¹⁴ til Solens Opgang, hvilken Vagt han udførte for Kapt. Petersen, hvis Tour det ellers var.

I denne Tid var han uafbrudt paa sin Post og opholdt sig dels i Stuen, hvor Mekanismen er, dels ved selve Fyret. Han er godt bekendt med dette og har i øvrigt tidlige og jævnlig havt Fyr-vagt.

Han paastaaer at Fyret har gaaet sin regelmæssige Gang, som det skulde, og intet Øjeblik staaet stille uden ved Optrækningen ved Vagtskifterne.

Det er nok muligt, at Fyrets Vinduer har været lidt dunkle, men dette kam ei undgaaes, da Ruderne ved at aftørres og befries for Is og Sne, hvilket

sker saa ofte som muligt, derved bliver noget matte, og at Saadant kan have Indflydelse paa Blinkene, er ikke utroligt. Værkets Regulator er ei forandret i de sidste 2 Maaneder.

Denne Forklaring vil han til enhver Tid beedige.

Derefter fremstod Lods Anders Pedersen, som forklarede, at han havde Lodsvagt fra Kl 8 Morgen den 24de f. M. til samme Tid næste Dag. Under denne Vagt opholdt han sig dels i Vagtstuen, dels ved Taarnet, dels paa Havnen og ved Broen.

Han saae af og til til Fyret, som gik sin regelmæssige Gang, og det brændte som det skulde, og han saae intet Øjeblik at det stod stille. Vinduerne ved Fyret vare lidt dunkle, maaske isede, navnlig sidst paa Natten, da det var haard Frost med stærke Snebyger, der gjorde Veiret usigtbar.

Til enkelte Tider, naar der er Is paa Vinduerne, kan Fyret, uagtet det gaaer sin regelmæssige Gang blinke mindre klart end ellers, ligesom man ikke ser Blinkene saa tydelige i Nærheden som i Frastand, eftersom man i Nærheden af Fyret altid har et Lysskjær foruden Blinkene.

Under alle Omstændigheder gik Fyret den nævnte Nat sin regelmæssige Gang saa ofte Komparenten saae det.

Forelæst og vedstaaet.

Kender du ham?

Det var der nogle der gjorde!

Billedet i julinummeret har vi fået sat navn og historie på.

Det var overpostbud Emil Kristian Hansen, født på Vedbyvang i Olsker 10. sept.1903.

Han havde Allinge som sit arbejdsområde, nogle dage med en 2-hjulet vogn med støtteben på.

Hans kone, Ellen Marie Janusine født Kofoed, havde en bog- og papirhandel i Skolegade 1, på hjørnet af Pilegade og Skolegade.

Ellen døde i 1957, 52 år gammel og Emils søster Ingeborg passede forretningen til den lukkede.

Emil og Ellen havde to sønner Steffen og Leif, der gik på Allinge Skole.

Tak til Robert, Karin og Maj-Britt.

Nyt fra Fotogruppen

Af Elo Jacobsen

Vi er startet op igen i Fotogruppen efter en lang varm sommer.

Der er allerede nu taget 11.000 billeder, (vi tager ca. 1.000 billeder 2 gange om ugen) men det er kun 5.500 glasplader, fordi vi tager billede af kuverterne som glaspladerne ligger i; på kuverterne står der hvem der har bestilt og betalt billedet.

Vi mangler hjælp

Indtastning af informationerne tager lang tid, men hvis man kan læse og skrive på computer, så kan man hjælpe; og vi mangler hjælp.

Når vi er færdige med de nuværende kasser med glasplader, går vi i gang med Theodor Yhrs glasplader, de er noget ældre end alle de andre – det bliver spændende.

Hvis der er nogen der har lyst til at hjælpe til, så er vi på Ø-arkivet:

onsdag fra 12.30 – 15.30,
og fredag fra 08.30 – 11.30.

Der er hjælpere til stede, så alle kan finde ud af det.

Mød op,

eller send en mail til mig:

elo.jacobsen@outlook.dk

DET ER FEDT, AT LAVE LIDT.

Kender du dem?

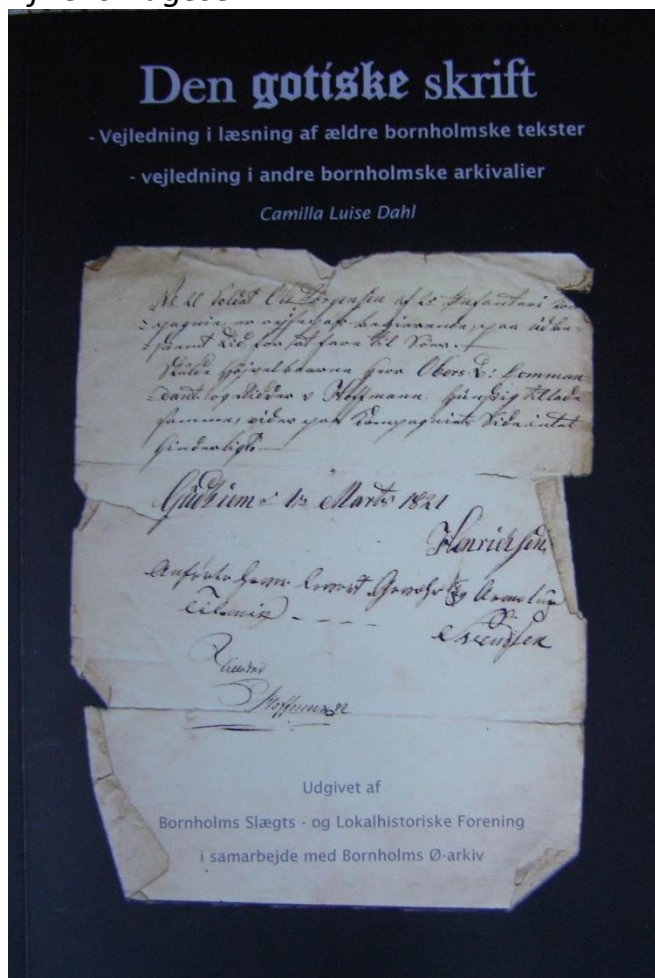
Bestilt i 1940'erne af Petra Due i Nexø.

Bestilt af Munk, Løkkegade 21a.
Vi tror der står: "Til min egen Sigrid fra
L. Buk?"
Hvem er kæresten monne?

Boganmeldelse:

Af Jens Aagesen

Titel: Den gotiske skrift.

Vejledning i læsning af ældre bornholmske tekster og arkivalier.

Vores forening har i samarbejdet med Ø-arkivets Camilla Louise Dahl, nu udarbejdet en vejledning i at læse ældre tekst og bornholmske arkivalier.

Bogen starter med en god intro til de forskellige ældre tekster, hvor den historiske baggrund giver en forståelse af, de variationer vi tit løber ind i som forskere. Man gik ikke så meget op i selve stavemåden tidligere. Faktisk

skal vi helt op i slutningen af 1800-tallet, før stavemåde bliver vigtigere end en pæn håndskrift! Den første danske retskrivningsordbog kommer først 1872, så inden da var der frit slav.

Prøv selv at skrive

De forskellige skrifttyper bliver så præsenteret, efterfulgt af 12 eksempler på, hvordan skriften så i virkeligheden kunne se ud.

Her kan man så selv prøve at skrive nogle af sætningerne af, og på den måde blive mere bevidst om udformningen.

Eksemplerne efterfølges af en transskribering (oversættelse), så man også kan læse hvad der står. Her kunne et ønske have været af skriftprøve og transskribering stod på en dobbeltside, så man ikke skal bladre for at finde "løsningen" af hvad der står.

God opslagsbog

Sidste halvdel af bogen indeholder hjælp, som er gode lige at have ved hånden, når man forsker: kongerækken, latinske betegnelser, kirkelige udtryk, oversigter over kirkebøger, folketællinger mm.

En lille god håndbog, på 130 sider, der er god at have med i tasken, når du fx forsker i arkivet.

Pris 75 kr. + evt. forsendelse 60 kr.

Nye klubtrøjer

Foreningen har fået nye T-shirts.

De kan bestilles hos Tonni, på

ks@bslf.dk

der skal have følgende at vide:

Medlemsnummer:

Navn:

Størrelse:

Vil du ha dit navn på T-shirten, så vælg mellem:

Fornavn - efternavn eller hele navnet.

Pris 100 kr. eller med navn 140 kr.

Skal du ha den sendt er porto 32 kr.

Konkurrencen

1. Hvad betyder det latinsk ord Ante ?.
2. Sømål 1 favn er hvor langt?.
3. Længdemål 1 favn er hvor langt?.
4. Hvad betyder Pagina?.
5. Hvor ligger 101 trins trappen?.
6. Hvor meget er 1 favn brænde?
7. Hvad betyder infra?.
8. I hvilken sogn ligger Kulhukken?.

----- o o o -----

Der er 1 gavekort lydende på 200 kr. som præmie hver gang. Der trækkes lod blandt alle rigtige indkomne svar.

Alle besvarelser skal være formanden i hænde senest den 1. jan 2019.

Svarene sendes til Hans Ressel, Dampmøllegade 11, 3700 Rønne.

På et postkort eller lignende eller sendes på E-mail: kon@bslf.dk

Mærkes "Konkurrence".

----- o o o -----

Svar på sidste konkurrence

1. Søster.

2. 8 skæpper hartkorn
3. 44,5 mg.
4. Lokum.
5. Nylars
6. Køb af varer inden disse er bragt til torvs.
7. Afgift af de varer, som bønderne bragte til torvs i købstæderne.
8. Nyker

----- o o o -----

Tillykke til vinderen af konkurrencen:

Medlems nr.: 654.07, Illona Wachholz

----- o o o -----

Åbningstider Bornholms Ø-Arkiv:

Mandag:	10:00 – 14:00
Tirsdag:	Lukket
Onsdag:	12:00 – 16:00
Torsdag:	10:00 – 14:00
Fredag:	10:00 – 13:00

Foreningens Facebooksgruppe:

"Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening" er en lukket gruppe kun for medlemmer.

Du kan få godkendt din ansøgning, hvis du skriver dit medlemsnummer på anmodningen.

Afsender: Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening, Storegade19a, 3790 Hasle, DK

Bestyrelsen

Formand: Hans Ressel
Tlf.: 30 13 81 82
E-mail: fm@bslf.dk

Næstformand: Elo Jacobsen
Tlf.: 30 49 26 51
E-mail: nf@bslf.dk

Kasserer: Tonni Jørgensen
Tlf.: 56 96 45 58
E-mail: ks@bslf.dk

Sekretær: Fie Ellebye
Tlf.: 56 99 00 77
E-mail: sk@bslf.dk

Best. Medl.: Susanne Ressel
Tlf.: 56 95 81 82
E-mail: 1bm@bslf.dk

Best. Medl.: Jørgen Elleby
Tlf.: 42 19 90 91
E-mail: 2bm@bslf.dk

Best. Medl.: Lis Andersen
Tlf.: 29 60 37 19
E-mail: 3bm@bslf.dk

Suppleant: Ilse Pihl
Tlf.: 21 66 70 54
E-mail: 1s@bslf.dk

Suppleant: Jack Funch
Tlf.: 56 99 00 77
E-mail: 2s@bslf.dk

Anetræet

Deadline på Anetræet er på følgende datoer: 1. jan. - 1. apr. - 1. jul. - 1. okt.

Redaktør

Jens Aagesen
E-Mail: red@bslf.dk

Nyheder og artikler du synes kunne have interesse for os andre, sendes til ovenstående e-mail adresse.